

Kennismakelaar op stakeholdersdag

• TEKST EN FOTO : REGIOTEAM TELEN MET TOEKOMST

De activiteiten van Telen met toekomst beperken zich niet tot het met deelnemende telers bespreken van allerlei teeltzaken. Dit keer staat bijvoorbeeld de stakeholdersdag centraal, die vorig jaar november werd gehouden. Mensen uit vele werelden werden met elkaar in contact gebracht. En Tmt houdt de ontwikkelingen in de onkruidbestrijdingsmiddelen tegen het licht waar het gaat om de milieubelasting. Dat laatste speelt ook een rol in de ontsmetting van lelies.

Stakeholdersdag geslaagd

Telen met toekomst bracht op 21 november vijftig landelijke en regionale/sectorale vertegenwoordigers bijeen van het ministerie van LNV, Vewin (vereniging van waterbedrijven), Unie van waterschappen, LTO, Agrodix (vereniging van gewasbeschermingsmiddelenhandelaren), Nefyto (vereniging van gewasbeschermingsmiddelenfabrikanten), Cumela (vereniging van loonwerkers) en Plantum NL (vereniging van producenten van uitgangsmateriaal). De dag was speciaal gericht op deze partijen, die allen ondertekenaar zijn van het Convenant Gewasbescherming. Voor de bloembollensector waren drie vertegenwoordigers aanwezig: Jan Hermans als kringvoorzitter van de KAVB-kring Flevoland/Gelderland, Minne Sijtsma van toeleverancier Profyto en Henk Bouman van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Tijdens de dag stonden acht casussen centraal die allen voorbeelden zijn van succesvolle vormen van samenwerking in Telen met toekomst, die bijdragen aan duurzame gewasbescherming. In kleine groepen werden de casussen besproken en werd gezamenlijk gezocht naar vervolgcasus. Henk Bouman pre-

senteerde de casus van de bloembollenteelt waarin hij de ontwikkeling van de emissiechecklist besprak en de verspreiding van de checklist door de gewasbeschermingsmiddelenhandel. De emissiechecklist geeft een overzicht van maatregelen die een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen van emissie rond het ontsmetten en planten van bloembollen.

De dag werd door de deelnemers als nuttig ervaren. "Ik ging met een goed gevoel naar huis", vertelt Jan Hermans als reactie op de vraag hoe hij de dag ervaren heeft. "Het is goed om van de verschillende partijen te horen waar zij mogelijkheden zien om een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de gewasbescherming." Voor zijn KAVB-kring ziet Hermans vooral een rol in het ondersteunen van de kennisdoorstroming vanuit Telen met toekomst. Minne Sijtsma nam tijdens de stakeholdersdag deel aan de casus over de emissiechecklist bolontsmetting. Daar bracht hij naar voren dat bollentelers meer informatie moeten hebben over de knelpunten en waar nog milieuwinst te behalen valt. "Waterschappen moeten laten zien waar de problemen liggen, in plaats van alleen zeggen dat

bepaalde zaken niet mogen. Zo kweek je begrip en kunnen we samen aan tafel om de knelpunten op te lossen", aldus Sijtsma. Verschillende toeleveranciers, waaronder Profyto, hebben onlangs op klantenavonden voor bollentelers aandacht besteed aan de problematiek van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater. "We willen klanten beter op de hoogte brengen van de emissie van bolontsmettingsmiddelen", vertelt Sijtsma. "We moeten zorgvuldig met middelen omgaan anders kan de toelating in het geding komen." Henk Bouman werd tijdens de stakeholdersdag positief verrast door de reacties vanuit de gewasbeschermingsmiddelenhandel tijdens de discussie van de casus over emissie rond de bolontsmetting. "Toeleveranciers van gewasbeschermingsmiddelen kunnen een grote rol vervullen in het bereiken van de telers. Waterschappen moeten meer in overleg gaan met de toeleveranciers en hen benutten bij het uitdragen van knelpunten en oplossingen", aldus Bouman. "Telen met toekomst is daarbij zeer waardevol als kennismakelaar: het project brengt partijen met elkaar in contact en kan vanuit het onderzoek de ontbrekende kennis leveren."

Praktijknetwerk Telen met toekomst werkt aan een breed gedragen duurzame teelt in de plantaardige sectoren. Er zijn 35 groepen ondernemers (waarvan 6 in de bollenteelt) bezig met het testen en beoordelen van duurzame teeltmaatregelen "Best Practices" op toepasbaarheid en haalbaarheid. Hierbij vindt zoveel mogelijk samenwerking plaats met partijen die een belang hebben bij de agrarische bedrijfsvoering, zoals toeleveranciers, belangenbehartigers en overheden. In de Bollenteelt zijn Telen met toekomst praktijknetwerken actief in De Noord, De Zuid, West Friesland, Flevoland, Noord-Oost Nederland en Kennemerland. Het project wordt uitgevoerd door Praktijkonderzoek Plant & Omgeving en DLV Plant en wordt voor de bloembollen gefinancierd door het Ministerie van LNV en de provincie Noord-Holland. Informatie: Stefanie de Kool (0252-462121) of www.telenmettoekomst.nl.

Onkruidbestrijding

Vanuit Telen met toekomst is gekeken naar de milieubelastingspunten voor de onkruidbestrijding in verschillende bolgewassen

Voor de onkruidbestrijding vlak voor en rond opkomst heeft de teler naast chloorprofam (Chloor-IPC) de keuze uit onder meer metamitron (Goltix), chloridazon (Pyramin), linuron (Afalon) en pendimethalin (Stomp). Alleen in tulp bestaat sinds 2007 ook de mogelijkheid om Dual Gold toe te passen. Stomp is vorig jaar voor het eerst in de bollenteelt toegepast. Het heeft een brede toelating in bloembollen, maar er bestaat vooral ervaring in tulp, hyacint en narcis. Stomp moet gespoten worden voor opkomst van het gewas op vochtige grond. De dosering is 2 liter per ha. Stomp bestrijdt een groot aantal onkruiden, met uitzondering van kamille en klein kruiskruid. Deze onkruiden zijn na opkomst in tulpen en hyacinten goed te bestrijden met Asulox. Bij de deelnemers van Telen met toekomst leefde de vraag of bij gebruik van Stomp het middel chloorprofam kan worden weggelaten. Chloorprofam bestrijdt namelijk praktisch dezelfde onkruiden als Stomp. Uit proeven op verschillende deelnemende bedrijven bleek in sommi-

ge gevallen dat gebruik van chloorprofam in combinatie met Stomp een betere bestrijding gaf dan gebruik van alleen Stomp, terwijl in andere gevallen de toepassing van chloorprofam geen toegevoegde waarde had. De werking van Stomp was beter dan van Goltix of Pyramin terwijl de werking van Linuron in hyacint gelijk was aan Stomp. Het middel Stomp is echter wel veiliger voor dit gewas. Met het voor tulp nieuwe middel Dual Gold bestaat in de praktijk nog weinig ervaring. In proeven was de onkruidbestrijdende werking goed. Soms werden er wat symptomen van aantasting van de waslaag in het gewas gezien, maar dit leidde in de proeven nooit tot opbrengstverlies en in de afbroei ook niet tot ongewenste afwijkingen.

Tabel: Milieubelastingspunten van de diverse onkruidbestrijdingsmiddelen per toepassing (bij 0,1 % drift)

Middel	Dosering	MBP grondwater < 1,5 % o.s.	MBP grondwater 1,5 - 3% o.s.	MBP waterleven	Emissie lucht
Pyramin DF	2 kg/ha	4000	660	1	0
Linuron spp 50%	1,5 l/ha	1125	150	54	0
Goltix WG	3 kg/ha	2100	21	4	0
Stomp	2 l/ha	0	0	12	0,14
Chloor IPC 400	5 l/ha	200	0	0	0,06
Dual Gold	1,5 l/ha	144	1	0	0,03

TMT advies:

- S্পuit voor opkomst 3 liter glyfosaat. Voeg op niet-dikgedekte percelen hieraan 3 liter Chloor IPC toe.
- S্পuit vlak voor opkomst 2 liter Stomp op een vochtige grond. Na 7 tot 10 dagen gevolgd door een bespuiting met 3 tot 6 liter Chloor IPC. De hoogste dosering gebruiken wanneer er nog geen Chloor IPC is gespoten in de winterbespuiting.
- In tulp kan in plaats van Stomp rond opkomst met 1,5 liter Dual Gold worden gespoten. Doe dit het eerste jaar van toelating op beperkte schaal (ter vergelijking met Stomp) om ervaring op te doen in de op uw bedrijf geteelde cultivars. Met uw ervaringen van dit jaar kan dan volgend jaar een meer uitgebreid advies betreffende het gebruik van Dual Gold worden opgesteld.

Lekwater lelietkoken

De meeste leliebedrijven in de groep Telen met toekomst in Noord-Oost Nederland koken in palletkisten. Er wordt dan gekookt in een dompelpak met uitdruipvleugels. Boven de vleugels hangt een afdekplaat met een ventilator. De ventilator blaast of zuigt de warmte uit de kisten. Het zuigen gebeurt op bedrijven die binnen koken, zodat er ook bij licht vriezende weer gekookt kan worden. Bij deze werkwijze blijven de uitlekkende kisten op de uitdruipvleugels staan, zodat de

vloer schoon blijft. Tijdens de planttijd is het net zo belangrijk dat de vloeren van erf en schuur vrij blijven van middelen. Bij het dompelen vlak voor het planten kunnen de kisten meestal niet zo lang op de uitdruipvleugels staan. Wanneer de ventilator boven de uitdruipende kist op blazen wordt gezet dan versnelt dat het uitdruipen. Een kweker had het bad iets opgewarmd. De werking van de middelen zou dan iets toenemen, maar bovendien droogt er ook een deel lekwater weg.